

Nr 206

Utlåtande i anledning av väckta motioner om vissa pedagogiska mätmetoder m. m. inom enhetsskolan och realskolan.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lindblom m. fl.* (I: 421) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 513), har, såvitt här är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte uttala att Kungl. Maj:t föranstaltar om en lämplig organisation av det vetenskapliga arbetet med pedagogiska mätmetoder med sikte på deras utnyttjande inom enhetsskolans och realskolans studiegång samt senast vid 1957 års riksdag framlägger därav motiverade förslag.

Till stöd för detta yrkande har anförts huvudsakligen följande.

I den hittillsvarande diskussionen om studiegångens avslutning på olika skolstadier och kontrollen av lärjungarnas studieresultat har ofta betonats att man bör söka undvika den som det har sagts slumpartade karaktären hos engångsexamina. Oavsett vilket värde man tillmäter denna synpunkt torde det kunna hävdas att lärarnas på långvarig erfarenhet grundade intryck liksom användningen av särskilt utarbetade och med jämna mellanrum insatta standardprov torde tillsammans utgöra betydligt bättre garantier för en rättvis bedömning av studieresultaten än det nuvarande förfarandet vid realexamen och studentexamen. Särskilt på det åldersstadium, där de realskolestuderande befinner sig, är behovet av en särskild avslutningsexamen föga motiverat. Detta har understrukits av realskoleutredningen och tidigare av skolöverstyrelsen i dess principyttrande över skolkommissionens betänkande.

Det är därför beklagligt att det tekniska förberedelsearbetet för ett mera allmänt bruk av standardprov som ett naturligt led i skolans arbete i färdighetsämnena stått praktiskt taget stilla under åren efter 1950 års skolbeslut. Det däri förutsatta arbetet inom psykologisk-pedagogiska institutet har icke skett och institutet har icke utbyggts såsom då beslutades. En ytterligare fördröjning av det vetenskapliga och administrativa arbetet med de standardiserade proven på realskolestadiet är emellertid ej försvarlig med hänsyn till att riksdagen i samband med det slutgiltiga ställningstagandet till den nioåriga skolans organisation måste ha möjlighet att bedöma värdet av en studiekontroll med hjälp av sådana mätmetoder i förhållande till hittillsvarande examination. Vi har därför tidigare i denna motion föreslagit överförande till lärarhögskolan av psykologisk-pedagogiska institutets personal och utgår ifrån att därmed det erforderliga arbetet skall kunna bedrivas med tillräcklig effektivitet.

På något längre sikt bör givetvis det vetenskapliga arbetet med pedagogiska mätmetoder komma även gymnasiestadiet till godo. Frågan om stu-

dentexamens utformning kan därmed komma i ny belysning. Vi erinrar om den kraftiga kritik som med jämna mellanrum ägnas censorsinstitutionens utformning och dess verksamhet och om att vid 1954 års riksdag allmänna beredningsutskottet uttalade som sin mening att institutionen borde avskaffas. Riksdagen avtog emellertid denna begäran, och det framkom i debatten delade meningar om huruvida censorerna kunde ersättas med ett förfarande som garanterade enhetlighet i betygsättningen. Det är givet att man först sedan kontinuerligt bedrivna prov präglar betygsättningen har underlag för ett avskaffande av censorsinstitutionen. Med hänsyn till att på sextioalet tillströmningen till universiteten kommer att så avsevärt ökas och därmed arbetsbördan för professorskåren starkt tillta vore det emellertid önskvärt att läroverken själva kunde handha även den muntliga examinationen under skolöverstyrelsens överinseende utan att universitetens lärarkårer belastades. Detta är dock ej något dagsaktuellt problem.

Utskottet får erinra om att skolväsendet för närvarande förfogar över vissa forskningsresurser i pedagogik och psykologi vid dels psykologisk-pedagogiska institutet, dels lärarhögskolan, dels ock skolöverstyrelsens försöksavdelning. Såvitt utskottet kan finna sammanhänga de spörsmål, som avhandlas i de föreliggande motionerna, i den del varom här är fråga, med problemet om huru skolväsendets pedagogiska och psykologiska forskning i en framtid kommer att vara organiserad. Denna organisation är för närvarande föremål för särskilt övervägande (jfr proposition angående försöksverksamheten med nioårig enhetsskola m. m. 1956: 80, s. 40). I sitt över nyssnämnda proposition avgivna, av riksdagen godkända utlåtande 1956: 102 (s. 40 och 41) uttalade utskottet i anledning av vissa motionsvis framställda yrkanden, att frågan om den pedagogisk-psykologiska forskningens resurser och om en mera ändamålsenlig organisation på detta forskningsområde måste ägnas en ingående uppmärksamhet från statsmakternas sida. Utskottet förordade vidare att den i 1950 års skolproposition förutsatta, sammanfattande utredningen i skolfrågorna igångsattes så snart som möjligt. För vetenskapliga förberedelsearbeten till denna framstode det för utskottet som utomordentligt viktigt, att lärarhögskolans pedagogiska institution redan från och med budgetåret 1956/57 erhöle viss personalförstärkning ur tillgängliga anslagsmedel.

Kungl. Maj:t har den 31 juli 1956, med stöd av detta utskottets uttalande, förordnat om anställande mot arvode av en befattningshavare i laborators ställning ävensom bemyndigat styrelsen för lärarhögskolan i Stockholm att anställa biträdeshjälper till denne.

Vidare har, enligt vad utskottet inhämtat, nämnda styrelse i sina anslagsäskanden för budgetåret 1957/58 begärt dels ordinariesättning av nyssnämnda befattningshavare, dels ock i anslutning till psykologutredningens förslag (SOU 1955: 11) överförande av viss personal från psykologisk-pedagogiska institutet till lärarhögskolans pedagogiska institution.

Då sålunda det i motionerna I: 421 och II: 513, såvitt här är i fråga, behandlade spörsmålet och därmed sammanhängande problem synas vara fö-

remål för fortlöpande uppmärksamhet och prövning från Kungl. Maj:ts sida, torde någon riksdagens åtgärd i ärendet icke vara påkallad.

Utskottet hemställer alltså,

att motionerna I: 421 och II: 513, såvitt här är i fråga, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 november 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 202.